

Några Odonatfynd.

Av

KJELL ANDER.

Trollsländorna utgöra en insektsgrupp, som i likhet med fjärilarna lätt drager uppmärksamheten till sig. Icke dess mindre synas få svenska entomologer mera ivrigt samla dessa insektvärldens flygkonstnärer; endast några få fyndförteckningar finna vi i Ent. Tidskrift. Följande lilla meddelande vill söka öka vår kunskap om odonaternas utbredning genom att framlägga nya fyndorter för några arter; även komma ett par äldre, hittills ej beaktade uppgifter att påpekas.

Sedan JOHANSSON 1859 utgav sin »Odonata Sueciae», har ej någon för vår fauna ny trollslända blivit funnen, om vi bortse från återupptäckandet av den sedan PAYKULLS tid ej anträffade *Leucorhina caudalis* CHARP. Jag kan emellertid nu framlägga fynd av en art, som hittills ej uppgivits såsom svensk. För någon tid sedan genomsåg jag odonatsamlingarna på entomologiska museet i Lund och gjorde där, i avlidne konservator ROTHS samling, den intressanta upptäckten av tvenne exemplar av släktet *Æschna* under etiketten »mixta». En granskning gav vid handen, att exemplaren verkligen tillhörde arten *mixta* LATR. (= *squamata* MÜLL. enligt PETERSEN). Båda sländorna äro hanar. På etiketten under den främsta finnes inskriften »*Æschna mixta* v. n. sp?» samt fyndortsuppgiften »Hbga ^{7/8}»; det andra exemplaret bär etiketten »Rfn ^{6/8}». Efter vad föreståndaren för museet, dr S. BENGSSON, meddelade mig, samlade ROTH framför allt i Skåne, och torde Hbga vara förkortning av Håckeberga (eller möjligen Hardeberga) och Rfn av Reften, det senare, liksom Hardeberga, beläget några km. från Lund, österut. Det kan därför ej vara något tvivel om förekomsten av *Æschna mixta* LATR. i vårt land.

Att denna art skulle finnas i Skåne var ej oväntat, enär den, ehuru sällsynt, förekommer på andra sidan Sundet, nämligen på Nordsjälland, bl. a. kring Fredriksborg, samt på Falster. Den finnes i hela Tyskland, S. England och angives i övrigt från Mellan- och Sydeuropa.

Æschna mixta liknar mycket *Æ. juncea* L., men skiljes lätt genom följande karaktärer: frånvaron av det hos *juncea* förekom-

mande svarta panntvärstrecket, mindre storlek, vingbr. 82—85 mm., ♂ har i bakvingens analtrekant tre celler, medan *juncea* blott har två. Flygtiden infaller i aug. till okt.

I detta sammanhang må ett misstag, som insmugit sig i Svensk Insektfauna 3: Odonata, 1914, rättas. Det är i fråga om larverna hos æschniderna. Fig. 32 visar enl. förklaringen bilder av supracoxalutsprångens form hos alla den svenska *Æschna*-arterna; figuren är emellertid utan någon ändring hämtad ur Danmarks Fauna 8, 1910, och i Danmark förekommer ej *Æ. coerulea*, men väl såsom nämnt *mixta*. I Insektfaunan bär bilden, som i Danmarks Fauna hänföres till *mixta*, underskriften *coerulea*, ett misstag, som kanske blott få lägga märke till, särskilt som *coeruleas* larv först år 1918 blev beskriven. Orsaken till misstaget är kanske den, att PETERSEN kallar *mixta* för *squamata* MÜLL., vilket namn av några författare (t. ex. KIRBY) ansetts synonymt med *coerulea*.

Ett annat intressant fynd gjordes i våras vid Bökeberg, söder om Lund, i det att den 24 maj ett exemplar av den sällsynta trollsländan *Epitheca bimaculata* CHARP. infångades. Den synes ej förut vara anträffad i Skåne. Arten är i vårt land blott känd från ett fåtal spridda lokaler. I litteraturen har jag endast funnit följande uppgifter: Uppsala- och Stockholmstrakten (JOHANSSON 1859, WALLENGREN 1894), vid Herrsjön, norr om Ronneby (WESTERLUND 1901), i Blekinge och Uppland enl. Sv. Insektfauna 1914 (blott föregående uppgifter?), i Östergötland (»enl. C. H. JOHANSON», O. DAHLGREN 1911) och vid Växjö (BRUNDIN 1918). Enligt muntligt meddelande av d:r A. KEMNER har den något år anträffats allmänt i närheten av Stockholm. I Finland är den funnen sparsamt i södra delen från Karelen till Satakunta samt på Åland. Detta sista fynd visar möjligen den väg, på vilken denna östliga art, som har sin huvudutbredning i östra Europa och norra Asien, inkommit till vårt land, vilket kanske även styrkes av dess förekomst i Danmark. Där är den enl. WESENBERG-LUND (1913) blott funnen kring Fredriksdal, ej långt från Köpenhamn och således blott några mil från Skånelokalen. Men då arten dessutom är funnen i större delen av Tyskland (enl. RIS, Süßwasserfauna Deutschlands 1909, »doch regelmässig wohl nur im Nordosten»), är detta blott ett löst antagande. Den kan ju även söderifrån via Danmark ha kommit till Skåne, vilket ej behöver utesluta en invandring från Finland.

Även förekomsten av *Epitheca* i Skåne var av ovannämnda skäl ej oväntad. Likaledes torde de flesta av de trollsländor, som enl. Sv. Insektfauna ännu ej anträffats i detta landskap, finnas där. I själva verket äro tvenne sedan länge uppgivna därifrån, näml. *Leucorrhinia albifrons* BURM. och *Platycnemis pennipes* PALL. I en liten avhandling, Nordöstra Skånes Fauna, 1866, meddelar nämligen WALLENGREN, att han i nämnda trakt funnit dessa båda arter.

För *L. albifrons*, som omnämnes jämte arterna *dubia*, *rubicunda* och *pectoralis*, uppgives ej någon lokal. Emellertid upptager W. i sitt arbete »Öfversikt af Skandnaviens Pseudoneuroptera», 1894, ej arten från Skåne, vilket tyder på, att antingen exemplaret vid den tidpunkten hade förkommit eller förut felbestämts. Genom vänligt tillmötesgående av intendent O. GYLLING fick jag tillfälle att bese WALLENGRENS samlingar å Malmö museum. De två *albifrons*-exemplar, som funnos där, voro märkta »Ög». Då arten ej gärna kan förväxlas med de andra uppgivna *Leucorrhinia*-arterna, kan uppgiften trots ovannämnda skäl vara riktig. Senare fynd från Skåne är mig emellertid bekant; folkskollärare O. RINGDAHL har nämligen funnit den rätt allmänt vid Kullaberg.

Beträffande den andra arten, *Platycnemis pennipes*, kan man med skäl fråga, varför den i Sv. Insektfauna ej uppgivits från Skåne. WALLENGREN omnämner den i sin fauna från Håkanryd och Raby (samlingarna innehöllo även exemplar från Skåne), THOMSON i Skandnaviens insekter 1862 och WALLENGREN i sin översikt 1894 angiva den från södra och mellersta Sverige, ett visserligen svävande uttryck, men dock alltför bestämt för att kunna ändras till »Bl.-Vstm.» Flera senare fynd äro mig bekanta: Vallåkra enligt meddelande av folkskollärare RINGDAHL, Algustorp i Stoby s:n, Ilstorp och Fågelsång, öster om Lund, enligt exemplar i entomologiska museet, Lund.

Orthetrum coerulescens FABR. är enligt exemplar från nämnda museum funnen vid Lagan i närheten av Laholm, Halland. Den är ej förut funnen så långt västerut, men då den enligt WALLENGREN förekommer i södra Norge, bör den finnas i hela västra Sverige. Folkskollärare RINGDAHL har meddelat mig, att han tagit arten vid Klintehamn på Gotland, varifrån den förut ej var känd.

Av *Somatochlora flavomaculata* V. D. LIND., finnes i ROTHS ovannämnda samling tvenne exemplar, det ena taget vid Reften. Arten är ej angiven från Skåne, enl. Sv. Insektfauna blott funnen i Ög., Sm., Vstm. och vid Stockholm men är dessutom tagen på Gottland (PORAT 1914). I grannländerna finnes den på Nordsjälland och Falster samt i södra Finland.

Det torde tydligt framgå av ovanstående, att trollsländornas utbredning i Sverige är ganska bristfälligt känd. Sedan min uppmärksamhet genom ovannämnda fynd riktats på detta, har jag i avsikt att söka klarlägga deras utbredning börjat insamla fyndorts-uppgifter och vänder mig härmed till Sveriges entomologer med anmodan om bistånd häri; varje uppgift, även om vanliga arter, om möjligt med ekologiska data, emottagas med tacksamhet.

Entomologiska Laboratoriet, Lund, jan. 1926.